

بایسته‌های انتخابات سرنوشت‌ساز

گفت‌وگو با آیت‌الله سیداحمد خاتمی، عضو فقهای شورای نگهبان

آیت‌الله سیداحمد خاتمی، عضو فقهای شورای نگهبان

شورای نگهبان در تأیید صلاحیت‌ها، کف صلاحیت‌ها را در نظر می‌گیرد و می‌گوید: این افراد کف صلاحیت را دارند. اصلح را انتخاب نکرده و غی‌کند.

انتخاب اصلح که سقف انتخاب است، با مردم است. مردم بر اساس درایت و بصیرت خودشان اصلح را برمی‌گزینند و به نظر می‌رسد، اصلح، آن‌ها هستند که با انقلاب باشند همراه با انقلاب باشند و در تقویت نظام بکوشند. مطلقاً دل به بیگانگان نداده باشند. اصلح کسانی هستند که خداپاور باشند و در این عرصه خداپاوری، انقلابی عمل کنند.

همان که مقام معظم رهبری فرمود و همان که در کلمات امام راحل عظیم‌الشان علیه‌السلام بود: «من در میان شما باشم و یا نباشم، به همه شما وصیت می‌کنم که نگذارید انقلاب به دست ناهلان و نامحرومان بیفتد.»

■ چرا رهبر معظم انقلاب تأکید ویژه‌ای بر شرکت آحاد مردم در انتخابات دارند؟

● مقام معظم رهبری، مثل امام علیه‌السلام در هر انتخاباتی بر شرکت آحاد مردم در انتخابات تأکید ویژه دارند و دلیلش روشن است. سرمایه نظام اسلامی مردمند. اگر مردم با نظام باشند، نظام می‌ماند. انتخابات از مصادیق امر جامع است. «وَإِذَا كَانُوا عَلَىٰ أَمْرٍ جَامِعٍ لَّمْ يَذْهَبُوا حَتَّىٰ يَسْتَأْذِنُوا» (نور، ۶۲). در امر جامع، مردم باید حضور داشته باشند. مفتران، نماز جمعه را یکی از مصادیق امر جامع برشمرده‌اند. جهاد را یک مصداق امر جامع حساب کرده‌اند؛ ولی به نظر می‌رسد، امر جامع هر امری است که حضور مردم در آن امر لازم است و انتخابات هم، یکی از آن امور است.

واقعیت مطلب این است که مردم حرف قانونی‌شان را از یک راهی باید بزنند. یک راه قانونیش انتخابات است. اردوکشی خیابانی راه به جایی نمی‌برد آنچنان که در فتنه سال۸۸ راه به جایی نبرد. ضربه به خود مردم خواهد بود. صندوق رأی را گذاشته‌اند، برای این‌که اردوکشی خیابانی نباشد. حضور مردم پای صندوق‌های رأی، تقویت‌کننده نظام اسلامی و مایه ناامیدی دشمنان اسلام است.

■ به‌نظر شما شورای نگهبان تاکنون چه اقدامات مؤثری برای پاسخگویی به ابهامات مرتبط با نظارت استصوابی خود انجام داده است؟ آیا این پاسخ‌ها قانع‌کننده بوده است؟

● نظارت، در متن قانون اساسی است. نظارت بر انتخابات‌های عمومی (ریاست جمهوری، مجلس شورای اسلامی، مجلس خبرگان)، به‌عهده شورای نگهبان گذاشته شده است. حُب سخن این است که آیا این نظارت، نظارت «استطلاحی» است یا نظارت «استصوابی»؟ استطلاحی، یعنی شورای نگهبان اطلاع داشته باشد؛ اما وظیفه‌ای در عرصه اصلاح نداشته باشد. این اسمش «استطلاحی» است. «استصوابی» این است که در همه مراحل انتخابات، ناظر، حق اقدام داشته باشد.

راهکاری که قانون در اینجا نشان داده است، این است که تفسیر قانون اساسی با شورای نگهبان است. قانون اساسی این کار را انجام می‌دهد و شورای نگهبان این نظارت را به نظارت استصوابی تفسیر کرده است. بنابراین، نظارت استصوابی یک قانون است. همان قانونی که می‌گوید: پای صندوق رأی و انتخابات و... حضور دaste باشید. همان قانون می‌گوید: شورای نگهبان نظارت استصوابی دارد.

نظارت استصوابی پیشینه‌اش به دوره خود امام می‌رسد. اولین هیئتی که برای اولین انتخابات ریاست جمهوری تشکیل شد، نظارت استصوابی را اِعمال کردند. آن هیئتی که از سوی امام، ناظر بود، مسعود رجوی خبیث را از کاندیداها حذف کردند و کار بسیار خوبی کردند. این اسمش چه بود جز نظارت

نظام اسلامی ایران که با سقوط رژیم دیکتاتوری و استبدادی پهلوی در سال ۱۳۵۷ به پیروزی رسید با شعار محوری (استقلال ـ آزادی ـ جمهوری اسلامی) به سوی تحقق آن حرکت خود را آغاز کرد.

بنیان‌گذار جمهوری اسلامی ایران حضرت امام خمینی علیه‌السلام همواره در پیام‌ها و سخنرانی‌ها در برابر نظام سلطنتی، بر حکومتی تأکید داشت که بر احکام اسلام و رأی مردم بنیان گذارده شده باشد.

اصطلاح «جمهوری اسلامی» را امام ابتدا در پاریس در توصیف نظام مطلوب و مورد نظر خود به‌کار برد. «جمهوریت» مورد نظر به‌همان معنای رایج یعنی مردمی بودن حکومت است.

بنابراین «جمهوریت» نظام، به پذیرش حق مردم در انتخاب نوع نظام سیاسی و حاکمان اشاره داشته و شکل و قالب حکومت مورد نظر امام را تشکیل می‌دهد و در این

کرد. اگر از این جهت واگذار کرده بود که چون نماینده مقام معظم رهبری هستند و وظیفه‌شان این بوده، شبهه «دور» پیش می‌آید؛ ولی سخن این است که این تصمیم مجلس خبرگان نه از این جهت است که اینها نماینده مقام معظم رهبری هستند؛ بلکه از این جهت است که منضبط هستند؛ لذا مجلس خبرگان می‌تواند، این مسئولیت را از فقها بگیرد و یک تعدادی را خودش تعیین کند و بگوید: این‌ها امتحان بگیرند؛ ولو فقهای شورای نگهبان. اگر از این جهت بود که این‌ها منسوب به مقام معظم رهبری هستند، نمی‌توانست مجلس خبرگان را از دستشان بگیرد. همین که این اختیار را دارند، معنایش این است که این نهاد از جهت انضباطش، تعیین‌کننده صلاحیت شده.

بنابراین اینجا مطلقاً شبهه «دور» وارد نیست.

■ مشارکت گسترده مردمی در انتخابات، یکی از محورهای مورد تأکید امام خمینی علیه‌السلام و نیز رهبری انقلاب است. ابعاد تأثیرگذاری این مشارکت گسترده، در امنیت، استقلال و پیشرفت کشور را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

● روشن است که این مشارکت گسترده در همه عرصه‌ها تأثیرگذار است. در عرصه امنیت تأثیرگذار است؛ همچنین در عرصه استقلال و پیشرفت کشور و در عرصه خنثی‌کردن توطئه‌های دشمنان. دشمنان انقلاب اسلامی بعد از پیروزی انقلاب، مدام در پی این بودند که مردم را از انقلاب بگیرند. هنوز هم در پی این هستند؛ اما تاکنون ناکام بوده‌اند و ان‌شاءالله با حضور گسترده این بار انتخابات، باز هم ناکام خواهند ماند.

این انقلاب مال مردم و سرمایه مردم است. می‌خواهند این سرمایه را بگیرند. تمام تالانشان را به‌کار می‌برند. دشمنان بیرونی و بازی‌خورده‌های درونی، هم می‌گویند و هم بیابیه می‌دهند که پای صندوق‌های رأی نیابید.

این‌ها دشمنان پیشرفت کشور و قهراً دشمنان انقلاب اسلامی هستند.

■ نقش رسانه‌ها را در ترغیب مردم به شرکت گسترده در انتخابات از یک سو و در زمینه‌سازی برای برگزاری انتخاباتی سالم و رقابتی چگونه ارزیابی می‌کنید؟

● نقش رسانه‌ها را در ترغیب مردم به شرکت گسترده در انتخابات، نقش بسیار مهمی است؛ به‌خصوص صدا و سیما (و تأکید می‌کنم بر سیما) که می‌توانند، با ساختن برنامه‌هایی مفید، آگاهی‌بخش و شبهه‌زد، نقش گسترده‌ای در انتخاباتی پرشور، سالم و رقابتی داشته

باشند و البته فضای مجازی هم، بسیار مؤثر است. بحمدالله خوبان فراوانی در عرصه فضای مجازی هستند که وظیفه‌شناس و اهل بصیرتند و در این عرصه، بصیرت‌مدارانه عمل می‌کنند و مردم را برای حضور در انتخابات تشویق می‌نمایند. ما از ابتدای شکل‌گیری فضای مجازی در کشور تا الآن یک حرف زده‌ایم و آن حرف این است که: فضای مجازی‌به کلیدش دست آمریکا و استکبار باشد. خطر دارد؛ اما فضای مجازی‌به کلیدش دست خوبان و اهل بصیرت باشد. قطعاً نقش آفرین و مثبت است.

■ لزوم حفظ سلامت انتخابات نیز، یکی از محورهای مهم در سخنان رهبری در مورد انتخابات است. مؤلفه‌های یک انتخاب سالم از نظر شما چیست؟ چگونه می‌توان به آن‌ها دست پیدا کرد؟

● مهم‌ترین مؤلفه انتخابات سالم، قانون‌مداری است. مجریان انتخابات باید قانون‌مدار عمل کنند. ناظران باید قانون‌مدار عمل کنند. لازم است که همگان قانون را بپذیرند. این در حقیقت، انتخابات سالم است. ذره‌ای تخطی از قانون، از هیچ‌کس، نه مجریان و نه ناظران، پذیرفته نیست و تا جایی که مطلع هستم و خبر دارم، (هم از مجریان و هم از ناظران)، ایشان از امناء هستند. تمام تلاش و دقت در این است که امنای ملت این انتخابات را، هم در مجلس شورای اسلامی و هم در خبرگان بررسی کنند؛ البته مردم هم در صحنه باشند؛ هرجا که تخطی از قانون را دیدند، (مستند) به مسئول مافوق گزارش بدهند. حتماً به گزارششان ترتیب اثر داده خواهد شد. این‌که می‌گوی گزارش باید مستند باشد، به‌خاطر پرهیز از گزارشاتی است که بر مبنای شایعات است. شایعات نمی‌تواند تعیین‌کننده وظیفه باشد. این گزارش مستند است که تأثیرگذار است.

■ طبیعتاً مردم برای تحقق مصالح فردی و اجتماعی خود، به دنبال بهترین و شایسته‌ترین گزینه‌ها هستند. از نظر اسلام، چه معیارهای روزآمدی را می‌توان برای انتخاب فرد اصلح در نظر گرفت؟

● شورای نگهبان در تأیید صلاحیت‌ها، کف صلاحیت‌ها را در نظر می‌گیرد و می‌گوید: این افراد کف صلاحیت را دارند. اصلح را انتخاب نکرده و نمی‌کند. انتخاب اصلح که سقف انتخاب است، با مردم است. مردم بر اساس درایت و بصیرت خودشان اصلح را برمی‌گزینند و به نظر می‌رسد، اصلح، آن‌ها هستند که با انقلاب باشند، همراه با انقلاب باشند و در

ناکارآمدی و مأیوس شدن مردم از انقلاب و نظام دانسته و از آن بهره‌برداری‌های مغرضانه سیاسی می‌کنند و در این میان نیز، اسلام را متهم خواهند نمود که از عهده اداره کردن جامعه و تأمین خواسته‌های مردم بر نمی‌آید.

با توجه به این اهمیت و نقش حضور مردم در صحنه انتخابات است که باید همت و تلاش تمامی مسئولان، دست‌اندرکاران، کاندیداها و رسانه‌ها به این امر معطوف شود که با اقدامات سنجیده و تدابیر لازم و فضاسازی مناسب، زمینه‌های حضور حداکثری مردم در انتخابات را فراهم ساخته تا موجب امید بیشتر دوستداران و ناامیدی و شکست دشمنان اسلام را فراهم نمایند. هفته‌نامه افق حوزه، در آستانه انتخابات مجلس شورای اسلامی و خبرگان رهبری درگفت‌وگو با آیت‌الله سیداحمد خاتمی، عضو فقهای شورای نگهبان، به بررسی و پاسخ برخی از شبهات این عرصه پرداخته است که در ادامه می‌خوانید.

و هراسان می‌سازند، دست (از این زشتی و بدکاری) نکشند، ما هم تو را بر (قتال) آنها بر انگیزیم (و بر جان و مال آنها مسلط گردانیم) که از آن پس، جز اندک‌زمانی در مدینه در جوار تو زیست نتوانند کرد.»

نقش علما و حوزه‌های علمیه نیز، در این عرصه همیشه بزرگ و تأثیرگذار بوده است. از اصل پیروزی انقلاب تا امروز ان‌شاءالله نقش خود را ایفا خواهند کرد.

■ **رهبری انقلاب، به اعتماد کامل به دستگاه‌های نظارتی بر انتخابات از سوی مردم تأکید دارند. چگونه می‌توان اعتماد مردم به این دستگاه‌ها را افزایش داد تا مردم با اشتیاق بیشتری در انتخابات شرکت نمایند؟**

● حقیقت این است که دستگاه‌های نظارتی کشور، آمینند و سعی می‌کنند، به وظیفه خودشان عمل کنند؛ لکن (باز تأکید می‌کنم) انتخابات مال مردم و برای مردم است. مردم باید در صحنه باشند. «كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ»؛ (ارشاد القلوب دیلمی، ج۱، ص۱۴) باید همه احساس مسئولیت در این عرصه کنند. اهل «امر به معروف» باشند. معروف در این عرصه، «قانونی عمل‌کردن» است. منکر در این عرصه، «غیرقانونی عمل‌کردن» و خلاف قانون در این مقصود آن است که برای اطمینان بیشتر، مردم در صحنه باشند و مسئولین نظارت هم به‌موقع گزارشات لازم را برای مردم بیان کنند. اما گزارش بدهند به مردم که در بعضی از حوزه‌ها، دیدیم این امر خلاف قانون، صورت می‌گیرد. آنجا برخورد بایسته را انجام دادیم. اینکه گزارش به مردم داده شود، سبب اعتماد بیشتر مردم به دستگاه‌های نظارتی است.

■ **در پایان، اگر نکته دیگری باقی مانده، لطفاً بفرمایید.**

● روی قصه حوزه علمیه و ورود حوزه علمیه در انتخابات تأکید داشته باشید. روی اجرای صحیح و نظارت دقیق تأکید داشته باشید. این مسئله خیلی مهم است. روی مشارکت و مشارکت حداکثری تأکید داشته باشید؛ چون پیدااست و می‌بینید که دشمنان این انقلاب در پی آنند که انتخابات در فضایی سرد برگزار شود. برای مقابله با این جریان، پیش از این، مقام معظم رهبری وارد شد و دلسوزان هم، باید در این عرصه ورود داشته باشند. والسلام علیکم ورحمه‌الله وبرکاته.

